

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๔๒/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ต. ๓๖/๒๕๖๔

วันที่ ๒๐ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { สภานายความ ผู้ร้อง
คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ที่ ๑
คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร สาขาสังคม
การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ ๒ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง สภานายความ (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า สภานายความ (ผู้ร้อง) กล่าวอ้างว่า นายสงกานต์หรือสงกาญ์ อัจฉริยะทรัพย์ ผู้ถูกกล่าวหาในคดีมรรยาททนายความ คดีดำที่ ๑๔๘/๒๕๕๙ มอบอำนาจให้นายเนติราษฎร์ นาคโณม ยื่นคำร้องขอคัดถ่ายเอกสารจำนวน ๒๕ รายการ ต่อคณะกรรมการมรรยาททนายความ คณะกรรมการมรรยาททนายความมีคำสั่งอนุญาตให้คัดถ่ายเอกสารบางรายการ ยกเว้นความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนและความเห็นของคณะกรรมการมรรยาททนายความในสำนวนคดีมรรยาททนายความ นายสงกานต์หรือสงกาญ์ อัจฉริยะทรัพย์ อุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาตดังกล่าว คณะกรรมการมรรยาททนายความมีมติยกคำร้องขอ ต่อมานายสงกานต์หรือสงกาญ์ อัจฉริยะทรัพย์ อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (ผู้ถูกร้องที่ ๑) และคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้

- ๒ -

กฎหมาย (ผู้ถูกร้องที่ ๒) มีคำวินิจฉัยที่ สค ๔๒๙/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ว่า คณะกรรมการมรรยาทนายความแต่งตั้งจากคณะกรรมการสภานายความตามพระราชบัญญัติ ทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๕๔ การดูแลบริหารเอกสารดังกล่าวย่อมอยู่ในความครอบครอง ของผู้ร้องซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔ ผู้ร้องต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้ผู้ร้องเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารดังกล่าว ผู้ร้องเห็นว่าผู้ร้องเป็นองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ ไม่มีสถานะเป็นหน่วยงานของรัฐตามความหมาย ของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔ แม้เป็นองค์กรควบคุม การประกอบวิชาชีพแต่ไม่ได้หมายความว่าข้อมูลข่าวสารการบริหารงานในองค์กรทั้งหมดเป็นข้อมูล ข่าวสารของราชการ ข้อมูลข่าวสารของราชการต้องเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อำนาจรัฐที่เกี่ยวกับราชการ การบริหารองค์กรของผู้ร้องและข้อมูลข่าวสารบางส่วนเท่านั้นที่เป็นการใช้อำนาจแทนรัฐและเป็นข้อมูล ข่าวสารของราชการ นอกจากนี้ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาในคดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๓๗/๒๕๕๕ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๑๖๗/๒๕๕๙ ไว้แล้วว่า ผู้ร้องเป็นองค์กรเอกชนที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ วิชาชีพได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองเพื่อควบคุมการประกอบวิชาชีพทนายความตามที่ กฎหมายกำหนดเท่านั้น มิได้มีสถานะเป็นหน่วยงานอื่นใดของรัฐในทุกกรณีดังที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ วินิจฉัย ดังนั้น การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองที่มีคำสั่งให้ผู้ร้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าว เป็นการกระทำ โดยไม่มีอำนาจหรือเป็นการกระทำนอกเหนืออำนาจหน้าที่ ละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้อง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๒

ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ยุติเรื่อง เนื่องจากผู้ร้องมีสถานะเป็นหน่วยงานของรัฐประเภทองค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพซึ่งอยู่ภายใต้บังคับ ของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ วินิจฉัยให้ ผู้ร้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารไม่เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้อง กรณีนี้ได้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ดังนี้

๑. คำวินิจฉัยของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ สค ๔๒๙/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เป็นการกระทำที่ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๒

- ๓ -

๒. เพิกถอนการบังคับใช้กฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและเพิกถอนคำวินิจฉัยของผู้ร้องที่ ๒ ที่ สค ๔๒๙/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๑) ได้ โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน ภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ตราบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ และให้นำความในมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวันที่พ้นกำหนดเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๔๘ วรรคสอง” วรรคสาม บัญญัติว่า “... และถ้าศาลเห็นว่าเป็นกรณีต้องห้ามตามมาตรา ๔๗ ให้ศาลสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา” และมาตรา ๔๗ บัญญัติว่า “การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ ต้องเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ และต้องมีใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ... (๒) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ...”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองที่ให้ผู้ร้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำวินิจฉัยที่ สค ๔๒๙/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เป็นการกระทำที่ละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้อง

- ๔ -

ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๒ ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ แม้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ยุติเรื่อง อันทำให้ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องแล้วปรากฏว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย หากมีผลกระทบหรือละเมิดต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล มีกฎหมายให้บุคคลนั้นสามารถใช้สิทธิตามกระบวนการยุติธรรมต่อศาลอื่นได้อยู่แล้ว เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๒) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ดังนั้น ผู้ร้องไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เมื่อมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว คำขออื่นย่อมเป็นอันตกไป

(คำสั่งที่ ๔๒/๒๕๖๔)

[Handwritten signature]

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Handwritten signature]

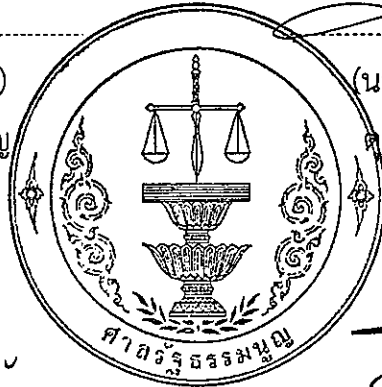
(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Handwritten signature]

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Handwritten signature]

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Handwritten signature]

(นายวิรุฬห์ แสงเทียน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Handwritten signature]

(นายจิรนิติ หะวานนท์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Handwritten signature]

(นายมงคล เทพพิทักษ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Handwritten signature]

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ